શબે બરાત

અઝ્

સફીન-એ-રૂહે અમલ

મુહિબ્બે મિલ્લત હઝરત મક્સૂદઅલી ખાં સાહબ કિબ્લા

ન્યૂ સિદ્દીકિયા એકેડમી-ડભોઇ (ગુજરાત)

શાબાન કી ૧૫વીં શબ મુબારક વ મસ્ઊદ રાત હૈ. ઈસ રાત કી બુઝુર્ગી વ અઝમત ઔર સઆદત દેખીએ, કિ ઈસ રાત કો-નમાઝે મગરિબ કે બાદ, ખુદા-એ-તઆલા કા નુઝૂલ સમાઉદુન્યા કી તરફ હોતા હૈ. ખુદાવંદ કરીમ કે સામને તમામ બંદોં કે આમાલનામે પેશ કિએ જાતે હૈ. પૂરે સાલ કે મરને ઔર પૈદા હોને વાલોં કી મુકમ્મલ ફેરિસ્તેં (List)-ઈસ મુબારક વ મસ્ઊદ રાત મેં તૈયાર કી જાતી હૈ, ઔર ખાને, પીને, ઓઢને, પહનને વગૈરા કી તમામ ચીઝોં કા-સાલભર તક કા હિસાબ વ કિતાબ, ઈસી મુબારક રાત મેં હોતા હૈ. મગરિબ સે ફજર તક ફરિસ્તે આસમાન સે ઝમીન પર આતે રહતે હૈં ઔર અલ્લાહ પાક કી તરફ સે-ઈસ તરહ બંદો સે ખિતાબ કરતે હૈ કિ, "ખુદાએ-તઆલા ફરમા રહા હૈ, મેરે બંદો મેં સે હૈ કોઈ-મુઆફી માંગને વાલા બંદા? કિ મૈં ઉસકે ગુનાહ બખ્શ દૂં. હૈ કોઈ રિઝક તલબ કરને વાલા બંદા? કિ મૈં ઉસ કો રિઝક અતા કરૂં, ઔર હૈ કોઈ મુસીબત ઝદા બંદા? કિ મૈં સેહત વ આફિયતે મરહમત (રહમો કરમ કી નાવાજિશ) કરૂં." અલ્લાહ પાક સુબ્હ સાદિક તક અપને બંદો કો ઈસ તરહ ખિતાબ કરતે રહતા હૈ.

હુઝૂર અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કિ, શાબાન કી ૧૫વીં રાત કો-જિબ્રઈલ (અ.સ.) મેરે પાસ આએ ઔર ફરમાયા કિ, "હુઝૂર! અપના સર મુબારક આસમાન કી તરફ ઉઠાઈએ." હુઝૂર ને પૂછા, "યે કૈસી રાત હૈ?" જિબ્રઈલ (અ.સ.) ને અર્ઝ કિયા કિ, "યે વો રાત હૈ, જિસ મેં અલ્લાહ તઆલા અપની રહમત કે તીન સૌ દરવાઝે ખોલતા હૈ. ઈસી રાત અલ્લાહ તઆલા આમ તૌર પર ગુનહગારોં કી મગફિરત ફરમાતા હૈ" મગર, વો લોગ-જો હરામ કી રોઝી સે અપના

પેટ ભરતે હૈ, લોગોં પર ઝુલ્મ કરતે હૈ યા જિન કે દિલ ખુદાઈ તૌહીદ સે ખાલી હૈ ઔર ખુદા કે સાથ શિર્ક કરતે હૈ-ઈસ કિસ્મ કે લોગોં કી બખ્શિશ નહીં કી જાતી ઔર ઈસ રાત મેં તકરીબન્ તમામ મોમિન મર્દ ઔર ઔરતોં કી મગફિરત કા ઐલાન કર દિયા જાતા હૈ. મગર, કીના પરવર, માં-બાપ કા નાફરમાન, શરાબ નોશી કા આદી, સૂદખોર, ઝિનાકાર-ઈસી શબ (રાત) મેં ભી ખુદા કી બખ્શિશ સે મહરૂમ રહતે હૈં.

શાબાન કે મહિને કી સબસે બળી ખુસુસિયત તો યહી હૈ કિ, રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ઈસ મહીને મેં બ-કસરત રોઝે રખતે થે ઔર શાબાન કો રમઝાન સે મિલા દિયા કરતે થે. સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હૈ કિ, 'લોગ ઈસ મહીને કી બુઝર્ગી સે નાવાકિફ હૈ. યે મહીના રજ્જબ ઔર રમઝાન કે દરમિયાન મેં હૈ. ઈસ મહીને મેં લોગોં કી મૌત ઔર રિઝક લિખા જાતા હૈ. ઈસી માહ મેં બંદો કે આમાલ પેશ હોતે હૈ.' ઈસ તરહ ૧૫વીં શબ મેં હુઝૂર કા ઉમ્મત કે લિએ ઇસ્તિગફાર કરના ઔર જન્નતુલ બકી મેં તશરીફ લે જાના, હઝરત આયશા કા તલાશ કરના ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા ઈર્શાદ ફરમાના કિ, 'મુઝ સે જિબ્રઈલ (અ.સ.)ને કહા કિ, આજ કી રાત સોને કી નહીં હૈ. ઈસ શબ મેં અલ્લાહ તઆલા અસ્મા-એ-દુન્યા પર તશરીફ લાતા હૈ ઔર તમામ ગુનહગારોં કો બખ્શ દિયા જાતા હૈ. આજ કી રાત અલ્લાહ તઆલા કબીલા-એ-બની-એ-કલ્બ કી ભેડ-બકરીયોં કે બાલોં કી તાદાદ કે મુવાફિક લોગોં કો દોઝખ સે આઝાદ કરતા હૈ.'

હઝરત રસૂલે મકબૂલ (સ.અ.વ.) ઈસી શબ મેં યે દુઆ

ફરમાતે થે, 'ઐ ખુદા...! મુઝે તેરે સિવા કોઈ પનાહ દેનેવાલા નહીં હૈ. મૈં જિસ તરહ દૂસરોં કે મુકાબલે મેં તેરી પનાહ તલાશ કરતા હું, ઉસી તરહ તેરી નારાઝગી ઔર તેરે અઝાબ કે મુકાબલે મેં ભી તુઝ સે પનાહ માંગતા હૂં. ઈલાહી..! મૈં તેરી હી મહેરબાની ઔર તેરી હી મુઆફી કે દામનોં મેં છીપના ચાહતા હૂં. તેરી ઝાત બહુત બુલંદ ઔર બાલાતર હૈ, તેરી શાન ઔર તેરી તારીફ કા હક અદા નહીં કર સકતા. તૂ અપની તારીફ ખૂદ હી કર સકતા હૈ.'

શબે બરાત મેં અપને પરવરદિગાર કે સામને સર-બ-સુજૂદ હો કર અપને ગલતિયોં, ખતાઓં કી બખ્શિશ કરવા લેં. ગલતિયાં કૌન નહીં કરતા! ઈન્સાન મેં અચ્છાઈ ઔર બુરાઈ-દોનોં કુવ્વતે મોજૂદ હૈં. જિસ કે નતીજે મેં ગલત ઔર સહીહ-દોનોં કિસ્મ કે કામ, આદમી કરતા હૈ. જો કામ શરીઅત કે બતલાએ હુએ રાસ્તે કે ખિલાફ હૈ-હમ ઉસ કો ગુનાહ કહતે હૈ ઔર ગુનાહ બુરી ચીઝ હૈ, ઈસ સે બચના ચાહિએ. લેકિન, અગર ગુનાહ સરઝદ હો જાએ, તો ઉસે ધોને ઔર મિટાને કી ક્યા શક્લ હૈ? ઈસ કે લિએ-સબ સે પહલે, ગુનાહ કા અહેસાસ ઝરૂરી છે. અગર ગુનાહ કા અહેસાસ હી મિટ જાએ ઔર આદમી અપને હર કામ કો સહીહ સમઝને લગે, તો ઉસે શર્મ મહેસૂસ હોને લગતી હૈ. ગુનહગાર ઈન્સાન ચાહતા હૈ કિ, અપને ગુનાહ કો કિસી તરહ મિટા દે. ગુનાહ કો મિટાને કી તરકીબ યહી હોતી હૈ કિ ઈન્સાન ખુદા સે મુઆફી ચાહે ઔર દોબારા ઉસ ગુનાહ કો ના કરને કા ઈરાદા કરે, ઈસી કા નામ તૌબા હૈ. જબ ઈસ તરહ સે, ગુનહગાર અપને ગુનાહોં સે તૌબા કર લેતા હૈ, તો ખુદા-એ-તઆલા ઉસકે છોટે-બડે ગુનાહ મુઆફ કર દેતે હૈં. ઐસે શખ્સ કે બારે મેં હુઝૂર (સ.અ.વ.)

ને ફરમાયા, 'ગુનાહ સે તૌબા કરને કે બાદ ઈન્સાન ઐસા હો જાતા હૈ, જૈસે કિ વો ગુનાહ કિયા હી નહીં.' લેકિન, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને તૌબા કરનેવાલોં કે મુતાલ્લિક-જો બશારત દી હૈ, વો આસાની સે નહીં મિલ જાતી. આમ તૌર પર, યે સમઝા જાતા હૈ કિ 'ઐ અલ્લાહ.! મૈં તમામ ગુનાહોં કી મુઆફી ચાહતા હૂં.' કહે લેને સે ગુનાહ ધુલ જાતે હૈ, યે ગલત હૈ. સિર્ફ ઝબાન સે કહે દેના કાફી નહીં હૈ. જબ તક દિલ-ઝબાન કા સાથ ના દે, તબ તક વોહ તૌબા, તૌબા નહીં હોતી ઔર દિલ ઉસી વક્ત સાથ દિયા કરતા હૈ-જબ ગુનાહોં પર શર્મિન્દગી હો.

મગર, યે ઝાહિર હૈ કિ, તૌબા મેં દિલ ને સાથ દિયા હૈ, યા નહીં ઔર તૌબા દિલ સે કી ગઈ હૈ યા ઝબાન સે? ઈસ કા અંદાઝા લગાના આસાન નહીં. ઈસ કા અંદાઝા એક ચીઝ સે આસાની કે સાથ લગ જાતા હૈ ઔર વો ચીઝ હૈ આઈન્દા કા અમલ.

અગર ગુનહગાર તૌબા કે બાદ ગુનાહ સે રુક જાએ ઔર ઉસે દોહરાતા ના રહે, તો ઈસકા મતલબ યે હોગા કિ, ગુનહગાર ને વાકઈ દિલ સે તૌબા કી થી. ઈસ તૌબા મેં દિલ ને ઉસકા સાથ દિયા થા. ઈસ ચીઝ સે યે ભી અંદાઝા હોતા હૈ કિ ગુનહગાર કી તૌબા ખુદાને કુબૂલ કર લી હૈ.

કુરઆન મજીદ મેં હૈ, 'જો શખ્સ અપને ગુનાહ કે બાદ, તૌબા કરે ઔર અપને આમાલ નેક રખે, તો અલ્લાહ ઉસ કી તૌબા કુબૂલ ફરમાએંગે.' દિલ સે તૌબા કરને કે બાદ ઢેર સા ગુનાહ ભી મુઆફ હો સકતા હૈ. અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા કિ, 'મેરે બંદે ઝમીન વ આસમાન કે બરાબર ભી ગુનાહ કર કે મેરે પાસ આએં ઔર મગફિરત ચાહેં, તો મૈં ઉન્હેં બખ્શ દુંગા ઔર ગુનાહોં કી ઝ્યાદતી કી મૈં પરવાહ

ના કરૂંગા.'

ગુનાહોં કી ઝ્યાદતી યા કમી-અસલ ચીઝ નહીં હૈ. નિદામત ઔર શર્મિન્દગી, અપને કિએ પર પછતાવા ઔર આઈન્દા ના કરને કા પૂરા-પૂરા ઇરાદા-કે સાથ, ખુદા કે હુઝૂર જાના, એક ઐસા હથિયાર હૈ-જિસ સે પિછલે ગુનાહ ધુલ જાતે હૈં ઔર ગુનાહોં કે પહાળ ટુકળે-ટુકળે હો સકતે હૈ. તૌબા કી હૈસિયત ઉસ બારૂદ કી સી હૈ-જો થોળા સા હોને કે બાવજૂદ, પહાળ કો અપની જગહ સે હિલા કર રખ દેતા હૈ ઔર બળી-બળી ચટ્ટાનોં કો પલ ભર મેં રેઝા-રેઝા કર દેતા હૈ.

ઈસ મુબારક રાત કો નાદિમ ઔર શર્મસાર હો કર તૌબા કરેં ઔર સાથ મેં યે ભી અહદ (ઈરાદા) કરેં, કિ આઈન્દા નેક ઔર સાલેહ ઝિંદગી ગુઝારૂંગા. અગર કોઈ મુસલમાન સિદ્દક દિલ કે સાથ-ઈસ રાત કો પરવરદિગારે આલમ કે હુઝૂર, આજિઝી ઔર ઇંકસારી સે દુઆ ફરમાએગા, તો ખુદા-એ-તઆલા ઉસ કી દુઆ કો રદ નહીં ફરમાએગા. બલ્કિ, વોહ ઈસ તરહ પાક હો જાતા હૈ-જિસ તરહ, અભી વોહ માં કે પેટ સે પૈદા હુવા.

હઝરત અબુબકર (રઝી.) ફરમાતે હૈં કિ, "શાબાન કી ૧૫વીં શબ કો-અલ્લાહ તઆલા આસમાન વ દુન્યા પર, અપની ખાસ તવજ્જો ફરમાતે હૈં. શિર્ક, કીનાવર કે ઇલાવા સબ ગુનહગાર કો બખ્શ દેતે હૈં ઔર યે રાત ઈતની ફઝ્લ વાલી રાત હૈ કિ ખુદાવંદ કરીમ-બંદો કો પુકારતા હૈ, " ગુનહગાર-ગુનાહ બખ્શવાએં, મુસીબતઝદા-મુસીબત કો દૂર કરાએં, બે-રિઝ્ક-રિઝ્ક માંગેં."
અલ્લામા નકી સાહબ-તફ્સીર "રૂહુલ બયાન" મેં ફરમાતે હૈ કિ, 'શબે બરાત કી રાત મેં અલ્લાહ પાક જલ્લ શાના-તમામ સાલ કા રિઝ્ક ઔર

રોઝી કા પ્રોગ્રામ-હઝરત મિકાઈલ (અ.સ.) કો, લળાઈયોં, ઝલઝલોં કા પ્રોગ્રામ-હઝરત જિબ્રઈલ (અ.સ.) કો, આમાલ વ અફ્આલ કા પ્રોગ્રામ-હઝરત ઈઝરાઈલ (અ.સ.)કો સુપુર્દ ફરમાતા હૈ.'

હઝરત ગૌસ પાક (રહ.) ફરમાતે હૈં કિ, 'શાબાન કી ૧૫વીં રાત કો સફર કરને વાલે સફર કે લિએ નિકલતે હૈં ઔર ઉન કા નામ દફ્તરે હયાત સે કાટ દિયા જાતા હૈ. કઈ લોગ શાદી કરતે હૈ ઔર ઉન કા નામ મૌત મેં લિખ દિયા જાતા હૈ, ઈસ રાત કઈ કફન ધુલ ગએ ઔર કફનવાલા બાઝાર મેં બે-ખબર ફિર રહા હૈ. ઈસી રાત મેં કઈ કબ્રે ખુદ ગઈ ઔર કબ્રવાલા અપને એશ વ સરવર મેં મસ્ત હૈ.'

હઝારોં દુરૂદો સલામ ખાતિમુન્નબીય્યિન (સ.અ.વ.) પર- જિન કે ફઝલો કરમ સે હમેં ઐસી મુબારક રાત મિલી હૈ, જો દૂસરે પૈગમ્બરોં કી ઉમ્મત કો નસીબ નહીં હૂઈ. ઈસ રાત કી બરકત વ સઆદત કો દેખતે હુએ હર મુસલમાન કો ઈસ રાત કા એહતમામ કરના ચાહિએ. હમારે બુઝુર્ગોં કે લિએ હર રાત શબે મેઅરાજ, કદ્ર ઔર બરાત થી. લેકિન, ઈસ બીસવીં સદી કે મુસલમાનોં મેં-વો જઝબા, વો હૌસલા નહીં હૈ, કિ સારી રાત-ઈબાદત વ ઝિક્ર મેં ગુઝારે, યા આઠ પહર ઝિક્ર મેં ગુઝારે. ઈસલિએ હર મુસલમાન કો ઈસ રાત કા ખાસ એહતમામ કરના ચાહિએ ઔર તમામ રાત ઈબાદત વ ઝિક્ર મેં ગુઝારે. અપને ગુનાહોં સે તૌબા કરે. નમાઝો ઔર તિલાવતે કુરઆન સે ઈસ રાત કો મુનવ્વર કરે. ના કિ ઈસ ફઝીલત વાલી રાત કો બાઝારોં મેં ઘુમતે હુએ-હોટલ મેં બૈઠકર, આતિશબાઝી મેં ગુઝાર દે.

અગર, કિસી મકામ પર કરફ્યૂ કા હુક્મ હો જાતા હૈ, તો સબ મિલકર ઈસ હુક્મ પર અમલ કરતે હૈં ઔર કરફ્યૂ કે ઔકાત મેં બાહર

જાને કા ઈરાદા ભી નહીં કરતે. લેકિન, શબે બરાત કી રાત પરવરદિગારે આલમ ને-જો કરફ્યુ મુસલમાનોં પર જારી કિયા હૈ, ઈસ રાત મેં સિર્ફ અલ્લાહ કી ઈબાદત કરે, તો (ફિર ભી) હમ ઈસ હુક્મ પર અમલ નહીં કરતે. કિતને અફસોસ કા મકામ છે! અગર સબ કુછ જાનતે હુએ ભી કોઈ મુસલમાન ઈન રાતોં પર તવજ્જો ના દે ઔર ઈસ રાત કો પાએ ઔર ઈબાદત ના કરે ઔર અપની દુન્યા વ આફિયત ના સંવારે, તો કિતના બદનસીબ હૈ. પંદરહવીં શાબાન કી રાત તકદીર કી રાત હૈ, મગફિરત કી રાત હૈ, તૌહીદ કાયમ કરને કી રાત હૈ ઔર હર ઈન્સાન કે સીને કો શિર્ક વ અદાવત સે પાક કર દેને કી રાત હૈ. હર મુસલમાન કો ચાહિએ કિ ઈસ શબ મેં ગુસ્લ કરે ઔર સુબહ રોઝે રખને કી નિય્યત કરે. રાત કો જાગ કર-જિસ કદર ભી હો સકે, પહલે કઝા નમાઝ પઢે, ફિર તિલાવતે કુરઆન પાક ઔર ઝિક્રે ગફુરુર્રહીમ સે અપની મગફિરત વ આફિયત કી દુઆ માંગે ઔર અગર ખુદા-એ-તઆલા ને દૌલત સે નવાઝા હૈ, તો કુછ સદકા વ ખૈરાત ભી કરે, ક્યૂં કિ ઈસ સે સાલ ભર કી રોઝી મેં બરકત હોતી હૈ. ખુદા-એ-તઆલા સે દુઆ હૈ કિ "ઐ માલિક...! હમ કો ઈસ રાત મેં તેરી ઈબાદત કરને કી તૌફીક અતા ફરમા." આમીન...

****